

Brüssel, 1. aprill 2026
(OR. en)

7954/26

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0417 (COD)

AGRI 243
AGRILEG 75

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	31. märts 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 142 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE, milles käsitletakse olukorda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/848 (mahepõllumajandusliku tootmise ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) artikli 29 rakendamisel, selliste toodete ja ainete esinemist, mis ei ole määruse (EL) 2018/848 artikli 9 lõike 3 esimese lõigu kohaselt mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud, ja hinnatakse artikli 29 lõikes 5 osutatud riigisiseseid õigusnorme

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 142 final.

Lisatud: COM(2026) 142 final

Brüssel, 31.3.2026
COM(2026) 142 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE,

milles käsitletakse olukorda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/848 (mahepõllumajandusliku tootmise ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) artikli 29 rakendamisel, selliste toodete ja ainete esinemist, mis ei ole määruse (EL) 2018/848 artikli 9 lõike 3 esimese lõigu kohaselt mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud, ja hinnatakse artikli 29 lõikes 5 osutatud riigisiseseid õigusnorme

{SWD(2026) 95 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE,

milles käsitletakse olukorda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/848 (mahepõllumajandusliku tootmise ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) artikli 29 rakendamisel, selliste toodete ja ainete esinemist, mis ei ole määruse (EL) 2018/848 artikli 9 lõike 3 esimese lõigu kohaselt mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud, ja hinnatakse artikli 29 lõikes 5 osutatud riigisiseseid õigusnorme

Lühend	Selgitus
CA/(s)	pädev(ad) asutus(ed)
CB/(s)	kontrollorgan(id)
CtrlA/(s)	kontrolliasutus(ed)
EFSA	Euroopa Toiduohutusamet
EL	Euroopa Liit
MRL	jääkide piirnorm
MU	mõõtemääramatus
OFIS	mahepõllumajanduse teabesüsteem
PF	töötlemistegur
LOQ	määramispiir
LOD	määramispiir
TC	kolmas riik

I. SISSEJUHATUS

Mahepõllumajandus on Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika oluline element. Mahepõllumajanduslikult haritava maa osakaal on pidevalt suurenenud, moodustades praegu 11 %, ja tarbijad ostavad üha enam mahepõllumajanduslikku toitu, mille tunneb ära ELi logo järgi. Mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist reguleerivad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2018/848¹ (edaspidi „mahepõllumajandusmäärus“), mida kohaldatakse alates 2022. aasta jaanuarist, ning selle alusel vastu võetud delegeeritud määrused ja rakendusmäärused, millega kehtestatakse mahepõllumajandusliku tootmise aluseks olevad üksikasjalikud nõuded.

Mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõike 4 kohaselt esitab komisjon 31. detsembriks 2025 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles käsitleb olukorda mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute toodete ja ainete esinemise korral

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT L 150, 14.6.2018, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/2025-03-25>).

võetavate meetmete rakendamisel ning hindab mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõikes 5 osutatud riigisiseseid õigusnorme. Asjakohasel juhul lisatakse aruandele seadusandlik ettepanek, et näha ette täiendav ühtlustamine.

Mahepõllumajanduslike ja üleminekuaja toodete suhtes kehtivad erinõuded, eelkõige seoses mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud toimeainetega, mis on esitatud komisjoni rakendusmääruse (EL) 2021/1165 I lisas,² ja tarneahela igas etapis tuleb nõuetekohaselt uurida mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute toodete või ainete jääkide esinemist, et tagada mahepõllumajanduslike toodete terviklus.

Tarbijaohutuse tagamiseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EÜ) nr 396/2005³ ning (EL) 2017/625⁴ kehtestatud ka ametlikku kontrolli ning toidus ja söödas esinevaid pestitsiidijääke reguleerivad nõuded. Need sätted kehtivad ka mahepõllumajanduslike toodete suhtes.

Igal aastal avaldab EFSA tulemused toidus, sealhulgas mahepõllumajanduslikes toodetes esinevate jääkide kohta⁵. 2023. aastal ei sisaldanud mahepõllumajanduslikuna märgistatud toodete 7 074 proovist 80 % kvantifitseeritavaid jääke, jääkide sisaldus ei ületanud piinormi 19 %-s proovidest (milles 94,6 % jääkidest olid vasepõhised ained) ja jääkide sisaldus ületas piinormi vaid 0,9 %-s proovidest.

Käesolev komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule põhineb ühelt poolt saastearuannetel, mille liikmesriigid on esitanud viimase kolme aasta jooksul⁶ mahepõllumajanduslike või üleminekuaja toodete saastumist käsitlevate ametlike uurimiste kohta, ja teiselt poolt järeldustel, mis tehti EFSA eriuuringus 21 aine kohta, mille kasutamine mahepõllumajanduslikus tootmises ei ole lubatud ja mille esinemist mahepõllumajanduslikes

² Komisjoni 15. juuli 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/1165, millega lubatakse mahepõllumajanduslikus tootmises kasutada teatavaid tooteid ja aineid ning koostatakse nende loetelud (ELT L 253, 16.7.2021, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1165/oj).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. veebruari 2005. aasta määrus (EÜ) nr 396/2005 taimses ja loomses toidus ja söödas või nende pinnal esinevate pestitsiidide jääkide piinormide ja nõukogu direktiivi 91/414/EMÜ muutmise kohta (ELT L 70, 16.3.2005, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2005/396/oj>).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 7.4.2017, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/625/oj>).

⁵ Euroopa Liidu 2023. aasta aruanne pestitsiidijääkide kohta toidus <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/9398>.

⁶ Kooskõlas mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõikega 9 ja vormis, mis on esitatud komisjoni 20. juuni 2023. aasta rakendusmääruses (EL) 2023/1195, millega kehtestatakse eeskirjad sellise teabe üksikasjade ja vormi kohta, mille liikmesriigid peavad kättesaadavaks tegema mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute toodete või ainete saastumise juhtumeid käsitlevate ametlike uurimiste tulemuste kohta (ELT L 158, 21.6.2023, lk 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1195/oj).

toodetes on mahepõllumajanduse teabesüsteemis (OFIS) registreeritud 2021. ja 2022. aastal kõige rohkem⁷. Iga aine puhul uuris EFSA asjakohast teavet, et teha kindlaks võimalikud saasteallikad, nagu mullajäägid, niisutusvesi, tavapõllumajanduses pihustatud vahendi triiv, biotsiidid jm. Uuringus on esitatud kasulikku teaduslikku taustateavet, mis aitab mõista mahepõllumajanduslikuna märgistatud toodetes nende ainete esinemise võimalikke põhjuseid ja allikaid.

EFSA uuring näitab, et võrreldes vastavate tavapõllumajanduslike toodetega on pestitsiidijääkide esinemine mahepõllumajanduslikes toodetes vähem tõenäoline: 21 uuritud aine puhul, mille kasutamine mahepõllumajanduslikus tootmises ei ole lubatud, oli nende esinemise tõenäosus mahepõllumajanduslikuna märgistatud toodetes vahemikus 0,04–3,95 %, mittemahepõllumajanduslikes toodetes aga 0,18–17,5 %. Uuringus juhitakse tähelepanu ka sellele, et süstemaatiliselt on vaja algatada uurimisi mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute ainete võimaliku aktiivse kasutamise kohta, ja olenevalt avastatud ainest soovitatakse teostada täiendavaid kontrole (nt mulla, vee või muid analüüse).

Aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis on esitatud nende 21 aine kohta saastearuannetest saadud üldised tulemused.

II. AMETLIKUD UURIMISED

Mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõikes 1 on sätestatud meetmed, mida peab võtma, kui mahepõllumajanduslikud või üleminekutooted sisaldavad mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatuid tooteid või aineid. Osutatud lõike kohaselt peab ametliku uurimise korraldama kohe, kui pädev asutus või asjakohasel juhul kontrolliasutus või kontrollorgan i) on saanud **põhjendatud** teavet selliste toodete või ainete esinemise kohta, mis ei ole põllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud; ii) on saanud ettevõtjalt teavet selle kohta, et kahtlus on kinnitust leidnud või seda ei ole võimalik välistada; või iii) avastab ise mahepõllumajanduslikus või üleminekutootes lubamatuid tooteid või aineid.

Kuna liikmesriigid võivad põhjendatud teabe mõistet tõlgendada erinevalt, algatatakse sageli ametlik uurimine laboriuuringute tulemuse alusel.

Analüüsitulemustega seotud tehnilised probleemid

Jääkide esinemise kindlaksmääramiseks tehtud laboriuuringute tulemusi tõlgendatakse määruses (EÜ) nr 396/2005 sätestatud õigusnormide tervikliku kogumi alusel, et tagada sööda ja toiduainete ohutus. Võrdleva teabe allikas on ELi pestitsiidide andmebaas⁸ ja ELi tasandil kättesaadavad tehnilised suunised⁹.

Mitme jäägi samaaegse määramise meetodid on kättesaadavad enamiku pestitsiidides kasutatavate toimeainete jääkide analüüsimiseks, tuginedes määruses (EÜ) nr 396/2005

⁷ „Findings of not authorised substances in food and feed certified as organic“ (Tulemused ainete kohta, mis ei ole lubatud mahepõllumajanduslikuna sertifitseeritud toidus ja söödas), EFSA Supporting Publication 2025: EN-9524: <https://www.efsa.europa.eu/en/supporting/pub/en-9524>.

⁸ [ELi pestitsiidide andmebaas](#).

⁹ <https://webgate.ec.europa.eu/dyna2/pgd/>.

esitatud pestitsiidijääkide määratlusele. Paljudes olemasolevates meetodites on määramispiir¹⁰ vaid 0,001 mg/kg. Jääkide piinormi puudumise korral kohaldatakse standardväärtust 0,01 mg/kg, välja arvatud toime- ja toiduainete konkreetsete kombinatsioonide korral, mille kohta on kindlaks määratud konkreetne määramispiir.

On oluline, et laborid järgiksid toidus ja söödas pestitsiidijääke analüüsides kvaliteedikontrollianalüüside tegemise ja valideerimise juhiseid¹¹ ning laboriuuringute tulemustega koos esitataks ka vastav mõõtemääramatus.

Teatavate töödeldud, näiteks kuivatatud või destilleeritud mahepõllumajanduslike toodete analüüsimisel võib jääkide esinemise kohta saadud laboriuuringute tulemuste kohandamiseks kasutada töötlemistegurit. Töötlemistegur sõltub asjaomasest protsessist, tootest ja toimeainest. Alates 2018. aasta oktoobrist on EFSA avaldanud töötlemistegurite täieliku loetelu koos soovituslike piinormidega paljude pestitsiidide, kaupade ja protsesside kombinatsioonide kohta¹². Avaldatud on ka teatis määruse (EÜ) nr 396/2005 artikli 20 kohta, milles käsitletakse töötlemistegureid, töödeldud toitu ja sööta ning toidu- või söödasegusid¹³.

Ametliku uurimise algatamine

Kui pädev asutus või asjakohasel juhul kontrolliasutus või kontrollorgan järeldab pärast asjaomase menetluse lõpetamist, et mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute ainete esinemise kohta mahepõllumajanduslikus või üleminekutootes on põhjendatud teavet, peab ta viivitamata korraldama ametliku uurimise, et määrata kindlaks sellise aine allikas ja esinemise põhjus.

Isegi looduslikult leiduda võivate mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute ainete korral ei saa eeldada looduslikku esinemist nende esinemise põhjusena ja tahtliku aktiivse kasutamise võimaluse välistamiseks tuleb korraldada uurimine. Sama lähenemisviisi kohaldatakse ka looduses mitteesinevate ainete suhtes, mille esinemist võivad põhjustada saastefoon, triiv, õhusaaste kauglevi, niisutamine, tööstuslik heide või muud põhjused. Seega ei saa eeldada, et saastumise allikas on keskkonnast tulenev saastefoon, ja järelikult tuleb korraldada ametlik uurimine. Kui varasemates uurimistes on järeldatud, et samade saasteainete korduv esinemine ei ole seotud tahtliku aktiivse kasutamisega, ja et ettevõtja on võtnud sellise saastumise ärahoidmiseks ettevaatusmeetmeid, ei pruugi hilisema esinemise korral lisauurimine vajalik olla.

¹⁰ Määramispiir on kõnealuse määruse artikli 3 lõike 2 punktis f määratletud järgmiselt: „f) määramispiir — kinnitatud madalaim jääkide kontsentratsioon, mida saab kvantifitseerida ja mille kohta saab andmeid esitada valideeritud meetodite abil teostatava tavakontrolli käigus“.

¹¹ „Analytical quality control and method validation procedures for pesticide residues analysis in Food and Feed“ (Söödas ja toidus pestitsiidijääkide analüüsimisel kvaliteedikontrollianalüüside tegemise ja valideerimise kord) – SANTE 11312/2021 v2026

¹² [Toidus esinevate pestitsiidijääkide töötlemistegurite Euroopa andmebaas.](#)

¹³ https://food.ec.europa.eu/document/download/071dce96-d916-4615-87fa-148f1491bfc8_en?filename=pesticides_mrl_guidelines_proc_imp_sante-2021-10704.pdf.

III. MAHEPÕLLUMAJANDUSMÄÄRUSE ARTIKLI 29 RAKENDAMINE

Käesolev peatükk põhineb liikmesriikide saadetud vastustel küsimustikule, millega koguti teavet mahepõllumajandusmääruse artikli 29 rakendamise kohta, ja EFSA uuringu andmetele.

Ametliku uurimise algatamise aeg

Enamik liikmesriikidest kinnitas, et ametlik uurimine korraldatakse kohe, kui on saadud põhjendatud teavet, ja üldiselt algatatakse uurimine ühe kuni seitsme päeva jooksul olenevalt asjaomasel ajal valitsevatest tingimustest, näiteks töötajate olemasolust, töökoormusest või kättesaadava teabe täielikkusest.

Mõni liikmesriik märkis, et nad keskenduvad esmajärjekorras värsketele toodetele, lühema säilimisajaga toodetele ja uurimise algatamise ajal juba turul olevatele toodetele.

Saastumise allika ja põhjuse kindlakstegemine

Liikmesriigid teatasid, et uurimise tulemused varieeruvad, kuid enamuse hinnangul tehakse üle pooltes uurimistes (60–80 % juhtudest sõltuvalt asjaomasest ainest) saastumise allikas ja põhjus kindlaks. Mõne liikmesriigi teatatud tulemused olid äärmuslikud ja osutatud vahemikest palju väiksemad või suuremad.

Mõni liikmesriik teatas, et saastumise põhjuse ja allika saab tavaliselt kindlaks teha omamaise esmatootmise kohta, kuid tarneahela järgmistes etappides on see üha keerulisem. Nad rõhutavad, et sageli väidetakse kolmandatest riikidest pärit kaupade puhul, et saastumise põhjus on triiv.

Ametliku uurimise kestus

Ametliku uurimise kestus on väga kõikov. Üle poole liikmesriikidest vastas, et ametlik uurimine kestab keskmiselt 20–30 päeva, mõne liikmesriigi teatel on keskmine kestus 40–90 päeva. Vaid üks liikmesriik vastas, et keskmiselt kestab uurimine 2–5 päeva. Mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõike 1 punkti a kohaselt peab uurimise lõpule viimiseks vajaliku aja puhul arvesse võtma toote säilimisega.

Põhjustena, miks ametliku uurimise lõpuleviimiseks vajatakse pikemat aega, nimetasid liikmesriigid järgmisi tegureid: i) vajadus võtta täiendavaid proove; ii) puudulikud aruanded; iii) tarneahela keerukus (asjaomaste ettevõtjate liik ja arv); iv) vajadus eri ametiasutuste vahelise koostöö järele ning v) muud põhjused.

Toodete staatus ametliku uurimise ajal

Liikmesriigid vastasid, et mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõike 1 punkti b kohaselt keelatakse tavaliselt asjaomaste toodete turule viimine mahepõllumajandusliku või üleminekuaja tootena kuni uurimise tulemuste selgumiseni. Mõni liikmesriik vastas, et seda sätet on keeruline rakendada värskete mahepõllumajanduslike või üleminekuaja toodete suhtes, millel on lühike säilimisega.

Lisaks märkis mõni liikmesriik, et pädev asutus, kontrolliasutus või kontrollorgan võib kaaluda asjaomaste toodete mahepõllumajanduslike toodetena turuleviimise keelust ajutiselt loobumist, kui mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute ainete sisaldus on

väga väike (selgelt alla jääkide lubatud piirnормi) või kui aine esineb looduslikult. Need tavad võivad vajada edasist uurimist.

Pärast uurimise lõpuleviimist

Liikmesriigid on kehtestanud mitmesugused süsteemid, mis on kohandatud nende endi haldus- ja kontrollstruktuuridega, et teavitada teisi kontrollorganeid ja pädevaid asutusi, samuti järgmise etapi ettevõtjaid oma otsusest pärast uurimise lõpetamist.

Asjaomaste ettevõtjate võimalus esitada märkusi

Kõik liikmesriigid kinnitasid, et ettevõtjatele on antud süstemaatiliselt võimalus esitada ametliku uurimise kohta märkusi ja neile teatatakse tähtajad, mille jooksul nad saavad määruse (EL) 2017/625 artiklis 35 sätestatud õigusnormide kohaselt taotleda teist eksperdiarvamust.

Arvestuse pidamine

Kõik liikmesriigid vastasid, et kooskõlas määruse (EL) 2018/848 artikli 29 lõikega 3 peavad nende pädevad asutused või asjakohasel juhul kontrolliasutused või kontrollorganid tehtud uurimiste kohta arvestust.

Edasise saastumise ärahoidmiseks vajalikud parandusmeetmed

Liikmesriigid märkisid, et iga-aastase järelkontrolli tulemuste põhjal võtsid ettevõtjad enam kui 90 % juhtudest parandusmeetmeid, et vältida edasist saastumist. Liikmesriigid on täpsustanud, et kui parandusmeetmeid ei ole võetud, peatavad kontrolliasutused või kontrollorganid sertifikaadi või tunnistavad selle kehtetuks, järgides ühtset korda, mis on sätestatud komisjoni rakendusmääruse (EL) 2021/279 I lisas¹⁴.

Artikli 29 lõigete 5 ja 7 kohased riigisisised õigusnormid

Mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõike 5 kohaselt võivad liikmesriigid nõukogu määruse (EÜ) 834/2007¹⁵ alusel kehtestada mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute ainete piirnorme, millest kõrgema sisaldusega tooteid ei tohi müüa mahepõllumajandusliku tootena, ning kohaldada neid norme seni, kuni need ei takista selliste teistest liikmesriikidest pärit toodete turule viimist, mille tootmisel on järgitud mahepõllumajandusmäärust.

Neli liikmesriiki (Belgia, Itaalia, Rumeenia ja Sloveenia) teatasid, et nad on kehtestanud riigisisised piirnормid, ja kinnitasid, et nad ei kohalda neid teistest liikmesriikidest pärit

¹⁴ Komisjoni 22. veebruari 2021. aasta rakendusmäärus (EL) 2021/279, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/848 (mis käsitleb mahepõllumajandusliku tootmise jälgitavuse ja nõuetele vastavuse tagamise kontrollid ja muid meetmeid ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamist) üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 62, 23.2.2021, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/279/oj).

¹⁵ Nõukogu 28. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 834/2007 mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise ja määruse (EMÜ) nr 2092/91 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 189, 20.7.2007, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2007/834/oj>).

mahepõllumajanduslike või üleminekuaja toodete suhtes. Lisaks kinnitasid nad, et uurimine algatatakse süstemaatiliselt kõikidel juhtudel.

- Belgia teatas (ainult Valloonia piirkonna kohta), et nad kohaldavad määruse (EÜ) nr 396/2005 kohaselt kehtivast määramispiirist 1,5 korda suuremat piirmäära üksnes nende toodete suhtes, mis on toodetud või töödeldud Valloonias või imporditud kolmandatest riikidest. Ametlik uurimine algatatakse alati, kui avastatakse aineid, mille kasutamine mahepõllumajanduslikus tootmises on keelatud, ja toote liigitamine mahepõllumajanduslikuna turustamiseks keelatakse, kui leiud ületavad riigisisest piirmäära.
- Itaalia teatas üldise piirmäära 0,01 mg/kg kohaldamisest ainete suhtes, mida ei ole lubatud kasutada põllumajanduslikus tootmises (välja arvatud fosfoonhape, mille puhul on ajutiselt lubatud suurem piirmäär). Piirmäära ületava sisaldusega tooteid ei tohi müüa mahepõllumajandusliku tootena hoolimata sellest, kas saastumise põhjuseks oli tahtlik tegutsemine või mitte.
- Rumeenia teatas mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute ainete suhtes 0,01 mg/kg suuruse riigisisese piirmäära kohaldamisest. Kõikide positiivsete proovide kohta alustatakse uurimine.
- Sloveenia teatas analüütilise meetodi määramispiiri kasutamisest, kuid arvesse võetakse ka mõõtemääramatust. Kui kehtestatud riigisisene piirmäär on ületatud, algatatakse uurimine. Kui saastumine on tahtliku tegevuse tulemus, tunnistatakse kehtetuks kõik ettevõtja toodetele antud sertifikaadid. Kui saastumine on juhuslik või lubamatud ained on lisandunud tahtmatult, peab ettevõtja võtma asjakohaseid ennetus- ja ettevaatusmeetmeid, et vältida saastumise kordumist tulevikus.

Ka mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõike 7 kohaselt võivad liikmesriigid võtta oma territooriumil asjakohaseid meetmeid, et vältida mahepõllumajanduses selliste ainete tahtmatut esinemist, mis ei ole mahepõllumajanduslike või üleminekuaja toodete tootmises kasutamiseks lubatud. Selliseid meetmeid võivad nad võtta siis, kui need ei takista teistes liikmesriikides mahepõllumajandusmäärusega kooskõlas toodetud toodete turule viimist ning kui nad teatavad komisjonile ja teistele liikmesriikidele, et nad kohaldavad artikli 29 lõiget 7. Eespool nimetatud neli liikmesriiki teavitasid komisjoni selliste meetmete kohaldamisest oma territooriumil.

IV AMETLIKU UURIMISE TULEMUSTE JA PARIMATE TAVADE KOKKUVÕTE

Ametlikud saastearuanded

Mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõike 9 kohaselt peavad liikmesriigid esitama iga aasta 31. märtsiks komisjonile eelmisel aastal mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute toodete või ainetega saastumise juhtumite kohta korraldatud ametlike uurimiste tulemused.

2022. ja 2023. aasta kohta esitasid sellise teabe 27 liikmesriiki ja 2024. aasta kohta 25 liikmesriiki. Komisjon keskendus oma analüüsis saastearuannetele nende 21 aine kohta,

mida uuriti I jaotises nimetatud EFSA uuringus. Käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis on esitatud kokkuvõtlik tabel, lisaks iga 21 aine kohta eraldi tabelid, milles sisaldub järgmine teave: i) tootekategooriad, mille puhul avastati kõige sagedamini toode või aine, mis ei ole mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubatud; ii) vastav tarneahela etapp; iii) kindlakstehtud saastumise allikas ja põhjus ning iv) meetmed, mis võeti seoses uurimise all olevate toodete turustamisega.

Sõltuvalt tarneahela etapist, kus ained avastati, on keskmised koondtulemused järgmised: 66,2 % ainetest avastati tootmise, 10,2 % ettevalmistamise, 9,5 % ladustamise, 5,9 % turustamise, 3,3 % importimise, 2,5 % turule viimise (nt jaemüük) ja 0,1 % eksportimise etapis¹⁶.

Saastumise peamise põhjusena tehti kindlaks pihustatud vahendi triiv, mis moodustas keskmiselt 24,1 % kõikidest juhtudest. 16,7 %-l juhtudest ei võtnud ettevõtja mahepõllumajandusmääruse artikli 28 lõikes 1 osutatud ettevaatusmeetmeid, 15,9 %-l juhtudest kasutas ettevõtja tooteid või aineid, mis ei ole lubatud kasutamiseks mahepõllumajanduslikus tootmises, 10,6 %-l juhtudest esines aga saastumine tarneahela eelmises etapis. 1,6 %-l juhtudest oli kindlaksmääratud põhjus mahepõllumajanduslike või üleminekuaja toodete segunemine mittemahepõllumajanduslike toodetega ning 0,6 %-l juhtudest jälgitavuse puudumine. Muud allikad ja põhjused esinesid 14,8 %-l juhtudest ning saastumise allikat ja põhjust ei suudetud kindlaks teha 14,9 %-l juhtudest.

Vaatamata märkimisväärsetele erinevustele ainete vahel väärivad esiletõstmist mõningad ühised jooned seoses saastumise allika ja põhjusega. Peaaegu kõigil juhtudel, kui uurimise käigus jõuti järeldusele, et saastumine oli tingitud kas aine aktiivsest kasutamisest ettevõtja poolt või ettevaatusmeetmete puudumisest, ei lubatud turustada toodet mahepõllumajanduslikuna, nagu on sätestatud mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõikes 2. Muudel juhtudel oli olukord eriilmelisem.

Parimad tavad

Kooskõlas mahepõllumajandusmääruse artikli 29 lõikega 6 esitasid liikmesriigid teavet parimate tavade kohta. Peamine parim tava on jätkuvalt ettevõtjate teavitamine sellest, kui tähtis on ettevaatusmeetmete range järgimine, sealhulgas i) mahepõllumajanduslike ja mittemahepõllumajanduslike toodete lahus hoidmine nii tootmis- kui ka töötlemisetappides; ii) piisavate puhervööndite kasutamine ja segaviljelus; iii) saastumise hoolikas tõkestamine seadmete puhastamise ning mahepõllumajanduslike, mittepahepõllumajanduslike ja üleminekuaja toodete lahus hoidmise abil. Selleks et määrata kindlaks parimad proovivõtutoimingud (toodete ja ettevõtjate arv, tootmisetapp jne), on vaja nõuetekohaselt hinnata riske, tuginedes toodete ja tootmismeetodite tunnustele ning teabele ettevõtjate varasemate tulemuste kohta.

Liikmesriigid rõhutasid, kui tähtis on lihtsustada ettevaatusmeetmete ja kvaliteedikontrolli rakendamist (mida teevad ettevõtjad ise), ning töid esile tegevuskavade olulisuse parandusmeetmete võtmisel ja korduvate rikkumiste ärahoidmisel.

Mõni liikmesriik rõhutas vajadust abistada ettevõtjaid, töötades välja teabedokumente ja korraldades jätkukoolitust sidusrühmadele kogu tarneahela ulatuses, sealhulgas koolitust

¹⁶ Aruandele lisatud komisjoni talituste töödokument, lk 49.

kontrollorganitele. See võib hõlmata teadusprojekte ja uuringuid, et edendada pädevate asutuste ning asjakohastel juhtudel kontrolliasutuste ja kontrollorganite ühtset lähenemisviisi.

Liikmesriigid kasutavad uuringuid ka erinevuste väljaselgitamiseks kontrollorganite tegevuses, mille tulemuseks võivad olla parandusettepanekud. Üldiselt tõstetakse olulise tavana esile lihtsustatud teabevahetust kõikidel tasanditel, et tagada mahepõllumajanduse kontrollisüsteemis probleemide kiire avastamine ja lahendamine ning neist õppimine.

V JÄRELDUSED

Mahepõllumajanduslike ja üleminekuaja toodete suhtes kohaldatakse kõikehõlmavaid kontrolli- ja sertifitseerimismenetlusi, et kontrollida toodete vastavust mahepõllumajandusmäärusele ja asjakohastele teistele õigusaktidele. Mahepõllumajanduse kontrollisüsteem on osutunud usaldusväärseks ja see on nurgakivi, millel põhineb edukas ELi mahepõllumajandussektor, mille puhul kodanikud võivad eeldada, et mahepõllumajanduslikud tooted ei sisalda mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute ainete jälgi.

Mahepõllumajandusmäärusega nähakse ette nõuded selliste juhtumite lahendamise kohta, milles põhjendatud teave (tavaliselt laboriuuringute tulemus) osutab mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute ainete esinemisele. Neil juhtudel tuleb kohe alustada ametlikku uurimist, et teha kindlaks mahepõllumajanduslikus tootmises kasutamiseks lubamatute ainete allikas ja esinemise põhjus ning tagada selle abil toodete terviklus. Liikmesriikide pädevad asutused või asjakohasel juhul kontrolliasutused ja kontrollorganid järgivad selle süsteemi rakendamisel komisjoni rakendusmääruse (EL) 2021/279 artiklis 2 sätestatud ühtlustatud meetodikat.

EFSA uuringus esitati mitmesugused võimalikud allikad ja esinemise põhjused 21 analüüsitud pestitsiidi kohta, mille kasutamine mahepõllumajanduslikus tootmises ei ole lubatud, kuid rõhutati ka seda, et ilma põhjaliku uurimiseta ei saa välistada tahtlikku kasutamist või vajalike ennetusmeetmete puudumist. Lisaks selgus uuringust, et võrreldes vastavate tavapõllumajanduslike toodetega on jääkide esinemine mahepõllumajanduslikes toodetes vähem tõenäoline. Need tulemused kinnitavad ELi mahepõllumajanduse kontrollisüsteemiga saavutatud tugevat kindlustunnet, vajadust säilitada rangeid kontrolli- ja proovivõtuprotokolle ning süstemaatiliste ametlike uurimiste asjakohasust.

Käesolevas aruandes tunnistatakse, et pädevatel asutustel ning asjakohasel juhul kontrolliasutustel ja kontrollorganitel esineb saastumise allika ja põhjuse kindlaksmääramisel rakenduslikke probleeme eelkõige siis, kui saastumine esineb tarneahela hilisemas etapis, kus veenva tulemuseta uurimiste arv on jätkuvalt mureküsimus. Aruanne kinnitab ka seda, et mahepõllumajanduslike toodete tervikluse tagamiseks on vaja õigusnorme, millega reguleeritakse süstemaatiliste ametlike uurimiste korraldamist nõuete rikkumise korral.

Mõned ettevõtjad on kritiseerinud uurimiste alustamiseks ja lõpetamiseks kuluvat aega, menetluste keerukust, pädevate asutuste, kontrolliasutuste ja kontrollorganite erinevaid lähenemisviise ning lisakulusid, samuti võimalikku mõju tarneahelatele.

Komisjon on valmis edendama artikli 29 ühtsemat rakendamist, kaasates aktiivselt pädevaid asutusi ning asjakohasel juhul kontrolliasutusi ja kontrollorganeid ning korraldades

sihipäraseid seminare kogemuste ja parimate tavade vahetamiseks, et vähendada ettevõtjate koormust kogu mahepõllumajanduse tarneahelas.

Samal ajal pakub see aruanne tõendeid selle kohta, et üldiselt algatatakse ametlikud uurimised kiiresti ja sageli viiakse need lõpule mõistliku aja jooksul. Lisaks näib, et meetmed, mille eesmärk on hoida ära uurimise all olevate toodete turustamist mahepõllumajanduslike toodetena, toimivad rahuldavalt, kuigi senini on probleeme värskete toodetega, mille säilimisaeg on lühike.

Kokkuvõttes on komisjon seisukohal, et kehtiv süsteem toimib piisavalt hästi ja praeguses rakendamise etapis ei ole seda vaja kohandada. Mitmesuguste osalejate arengukõverale tuginedes eeldab komisjon, et süsteemi toimimine paraneb veelgi, ja on valmis protsessi toetama, edendades edasist dialoogi ja kogemuste vahetamist kõikide sidusrühmade vahel.